

Metodické listy pro kelímkový doprovod tzv. „Cup´s song“

Hudebně pohybové činnosti v MŠ

Zpravovala Bc. Pavla Šandová
2015

Úvod

Co je Cup's song?

Cup's song je výraz pro rytmickou hudební manipulaci s plastovým kelímkem. Hráč vyjadřuje rytmus písně nejenom úderem kelímku dnem vzhůru o tvrdou podložku, ale používá i řadu pohybů rukou (tleskání, poklepání prsty o podložku aj.) Píseň, kterou hráč na kelímkem zpívá, doplňuje cyklickým pohybem. Původně vznikla jediná kelímková skladba, tedy soubor pohybů s kelímkem dle přesně daných kritérií, označovaná v médiích jako Cup's song.

Cup's song proslavil filmový snímek s názvem Pitch Perfect z roku 2012. Ve filmu zaznívá píseň s názvem „You're gonna miss me“, kde zpívající hrdinka filmu využívá kelímkem jako rytmický nástroj. Tato píseň je ve skutečnosti country baladou, pocházející od kapely Mainer's Mountaineers, a byla nahrána již ve dvacátých letech minulého století. Kelímkový beat pak vytvořil zpěvák Rich Mullins pro svou píseň Screen Door v roce 1987. Dnešní verze Cup songu, čteně zastoupená na internetových stránkách, pochází z roku 2009 od dvojice „Lulu and the Lamphades.“ Mnoho autorů Cup songu se však inspirovalo nejznámější verzí v podání Anny Kendrick.

Proč Cup's song do mateřské školy?

Jednoduše proto, že komplexně pomáhá rozvíjet hudebnost dětí. Nejedná se přitom o hudební nástroj, přitom zdařile konkuruje rytmickým hudebním nástrojům svou širokou škálou využití. Může být vhodným doplňkem hudebně pohybových činností, a to i tam, kde pedagog nedisponuje hudebním vzděláním. Není třeba doplňovat písně hrou na klavír. Melodii tvoříme svým zpěvem, který doprovázíme pouze hrou na kelímkem. Na tento nástroj mohou hrát všechny děti společně, odpadá rozdělování Orffových nástrojů. Kelímkem lze vzít všude s sebou, jeho poškození nezpůsobí takovou škodu, jako u klasického hudebního nástroje.

Tato metodika je v mateřské škole pilotním projektem, dosud Cup's song odzkoušely převážně děti ze základních škol. Měla by být námětem, jak lze nacházet inovativní řešení pro hudebně pohybové činnosti. Neměla by nahradit tradiční metody a práci s klasickými hudebními nástroji. Pokud se stane oblíbeným doplňkem hudebních činností, a dětem bude přinášet radost, může mít i v mateřské škole své místo.

Cup's song v mateřské škole

Originální skladba je pro předškolní děti k nácvičku náročná. Obsahuje rytmicky náročnější pasáže, které jsou pro děti v tomto věku, vzhledem k jeho stadiu vývoje jemné motoriky, obtížně kelímkem deklamovány. Pro nácviček této techniky v mateřské škole zvolíme jako první dvoudobý, poté čtyřdobý rytmus. Začínáme s říkadly, později zařadíme krátké lidové písně.

Pokud s dětmi v hudebně pohybových činnostech často využíváme hru na tělo, kelímkem zde představuje pouze obměnu prostředků, se kterými dítě reaguje na rytmické hodnoty. Kelímkem

klade nároky na pohybovou paměť, jemnou motoriku, a spolu s písni, kterou dítě zpívá, propojuje oblasti percepční a motorické.

V porovnání s využitím Orffových nástrojů zde dochází k zapojení více pohybů. Ve srovnání s hrou na tělo je dítě vázáno především na pohyby rukou s kelímkem, ale o to více procvičuje jemnou motoriku, dochází k uvolnění ruky a zápěstí, důležité pro budoucí obratnost psaní.

Hra s kelímkem rozvíjí motoriku rukou, rytmické cítění, pohybovou paměť a integruje hudební činnosti. Dítěti přináší toto propojení hlubší estetický a emocionální zážitek.

Potřebné pomůcky: plastový kelímek, tvrdá podložka (stůl, podlaha bez koberce, případně deska z pevného materiálu)

Doporučený věk: 5-6 let

Symbyly pro kelímkový záznam

- O** úder kelímkem o podložku
- // úder oběma dlaněmi (nebo nataženými prsty) o podložku
- / úder jednou dlaní o podložku
- ↑ posunutí kelímku po podložce ve směru šipky
-) ťuk okrajem kelímku o podložku
- T** tlesk
- 1 -2** uchopení kelímku (na jednu dobu) a položení stranou (na druhou dobu)
- D** úder kelímkem o dlaň

.....

Obtížnosti

- ***** pro pokročilé
- *** pro začátečníky

Náměty rytmických doprovodů

Říkadla

JEDNA DVĚ

*

Jed - na dvě, Hon - za jde, ne - se pytel, mo - u - ky
O O / O O / , O O / O O /

Má - ma se ra - du je, že bu - de péct vdol - ky.
O O / O O / O O / OO /.

JEZEVČÍCI

* *

Je - zev - čí - ci , ti si ho - ví, vždyť to jsou psi sa - lá - mo - ví
T T 1 - 2 T T 1 - 2 T T 1 - 2 T T 1 - 2

Po - dí - vej se, má - mo sa - ma, je to sa - lám s no - žič - ka - ma.
T T 1 - 2 T T 1 - 2 T T 1 - 2 T T 1 - 2.

BYLA JEDNA BABKA

By - la jed - na bab - ka, pro - dá - va - la jab - ka,
T T 1 - 2 // //, T T 1 - 2 // //

Za - dě ra - vý groš, pro - da - la jich koš

T T 1 - 2 //, T T 1 - 2 //

ŠEL DĚDEČEK DO KOPEČKA

Šel dědeček do kopečka, muzi - ka - mu hrá - la, nožky se mu třepotaly, babička se smála.

o))) o))) , oo // // ↑), o))) o))) oo // // ↑).

Písničky

NA TÝ LOUCE ZELENÝ

*

Na tý lou-ce ze-le-ný pa-sou se tam je-le-ni, pa - se
je tam my-sli-ve-ček v kami-zol-ce zelený, zelený, ze-le-ný.

The image shows two staves of musical notation in 3/4 time. The first staff contains the melody for the first line of the song, with chords C, G7, C, and F indicated above the notes. The second staff contains the melody for the second line, with chords C, G7, and two first/second endings marked '1.' and '2.' above the notes.

2. Počkej na mě, má milá,
zastřelím ti jelena,
aby se ti zalíbila kamizolka zelená.

3. Počkej na mě, mé srdce,
zastřelím ti zajíce,
aby se ti zalíbila myslivecká čepice.

[online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/starosti-s-muzikou>

Doprovod :

Na tý lou - ce ze - le - ný pa - sou se tam je - le - ni ...

/ OO/ OO / O O / OO/ OO/OO / O O / ...

NESTAREJ SE ŽENO MÁ

Ne-sta-rej se, že-no má, že mi nic ne-má-me,
za-bi-je-me ko-má-ra, ma-sa na-dě-lá-me.

2. Půl ho dáme do kornína, půl ho uvaříme,
nestarej se ženo má, že se nenajíme.

3. Pročpak bych se starala, můj zlatý mužíčku,
vždyť mám ještě v komoře z komára nožičku.

[online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/starosti-s-muzikou>

Doprovod:

Ne - sta - rej se, že - no má, že mi nic ne - má - me,
O O // // ↑) O O // // ↑)

Za - bi - je - me ko - má - ra, ma - sa na - dě - lá - me.
O O // // ↑) O O // // ↑)

STOJÍ VRBA KOŠATÁ

1. Sto-jí vr-ba ko-ša-tá, hej, haj, ko-le-da,
 na ní ko-za ro-ha-tá, hej, haj, ko-le-da.

2. Přišel tě k ní kmotr vlk, hej, haj, koleda,
 natahuje na ní krk, a já dolů nepůjdu,
 hej, haj, koleda. hej, haj, koleda.

4. Ty máš velký zubiska,
 hej, haj, koleda,
 natáh bys mi kůžiska,
 hej, haj, koleda.

[online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/starosti-s-muzikou>

Doprovod:

Sto - jí vr - ba ko - ša - tá , hej haj ko - le - da,
 O O // // ↑) D D D D D

Na ní ko - za ro - ha - tá, hej haj ko - le - da.

O O // // ↑) D D D D D

Třináctero doporučení k nácvičku

- Nikdy děti ke hře nenutíme.
- Nejprve předvedeme celý doprovod se zpěvem (motivace)
- Začínáme hrou s kelímkem - vyťukáme své jméno, sousloví, rým
- (děti po nás opakuji) Ha - ni - čka Ky - tič - ka
T T T O O O
- Pro nácviček složitějších celků používáme počítání:

Prv - ní Dru - há Tře - tí Čtvr - tá
O O // // ↑)

Nebo

Prv - ní Dru - há
T T 1 - 2

U $\frac{3}{4}$ taktu počítáme: Raz - dva - tři
/ O O

- Učíme vše velmi pomalu, po částech. Teprve až děti zvládnou první dva takty, učíme další.
- Důležitý je správný úchop kelímku a úder. Držíme lehce, a úder provádíme z malé výšky nad podložkou.
- Nácvičku věnujeme jen tolik minut, dokud to děti baví a jsou pozorné. Prokládáme činnosti s kelímkem pohybovou hrou, taneční improvizací..
- Pokud to je možné, pracujeme se skupinou maximálně 15 dětí
- Jako poslední přidáváme samotnou píseň se zpěvem, zde již neučíme po částech, ale pomalu zahrajeme celé dohromady.
- Děti mohou vymýšlet i své náměty, podporujeme je v jejich tvorbě
- Náročnost můžeme zvyšovat kombinací úhozů, případně vytvořit dvě až tři skupiny hráčů, pro které bude společná píseň, ale s odlišným doprovodem.
- Obtížnější je i vytvoření kánonu, například s písní Dů kravičky, dů. Lze použít čtyřdobý rytmus podle modelu : OO // // ↑) .

Tato metodika obsahuje pouze zlomek možných doprovodů, šikovné paní učitelky jistě naleznou mnohá další. Hodně dětských úsměvů a zpívajících „kelímkových kapel“ všem přeje
Pavla Šandová.